

Комплексна діагностувальна робота: семестр I*Методичні рекомендації*

Згідно з Рекомендаціями щодо оцінювання результатів навчання здобувачів освіти, Державним стандартом базової середньої освіти (затверджено Наказом МОНУ від 2.04.2024 року № 1093), формуємо комплексну діагностувальну роботу відповідно до галузевих критеріїв, трьох груп результатів, соціальної та здоров'язбережувальної освітньої галузі.

Оскільки інтегрований курс "Здоров'я, безпека та добробут" є новим для 5 класу, у комплексній діагностувальній роботі використовуємо відкриті запитання. Оцінювати роботу потрібно з урахуванням основних засад дитиноцентричного підходу. Вчитель передусім звертає увагу, наскільки чітко та глибоко дитина зрозуміла тему, зміст понять і діє для створення та підтримування добробуту.

Кожний розділ діагностувальної роботи відповідає одній із груп результатів і оцінюється максимум у 12 балів. Далі публікуємо завдання діагностувальної роботи, згруповані відповідно до груп галузевих критеріїв: роботу в такому вигляді легше оцінювати.

Якщо в учителя є можливість провести три окремі діагностувальні роботи з певною групою результатів, то він орієнтується на завдання кожного розділу.

РОЗДІЛ 1

Група результатів 1. Безпека. Уникання загроз для життя власного й інших осіб, ухвалення рішень із користю для своєї та громадської безпеки

Методичні рекомендації. Група результатів 1 спрямована на виявлення прогалин у знаннях дітей щодо безпеки особистості та суспільства, розпізнавання локальних, глобальних і національних небезпек.

У діагностувальній роботі потрібно виявити рівень засвоєння знань, правил поведінки та вмінь діяти в надзвичайних і небезпечних ситуаціях. Завдання цього розділу — формувати знання з безпеки життєдіяльності, безпечної поведінки, безпечного простору, безпеки руху та відпочинку, а також навички допомоги в небезпечних ситуаціях.

Під час оцінювання враховуємо усвідомлення цінності життя, вміння розпізнавати небезпечну ситуацію, вміння застосовувати алгоритми дій у кожній окремій ситуації, навички допомоги та самопомоги, вміння висловлювати думки, чіткість викладення відповіді, чистоту мовлення, креативність і розвиток емоційного інтелекту.

Діагностувальні завдання**Завдання з відкритою відповіддю**

(кожне оцінюється максимум у 4 бали — максимум за виконання відкритих завдань — 12 балів)

1. Ірина приготувала новорічний подарунок для своєї родини — рамку з фотографією спільного літнього відпочинку.

Щоб роздрукувати світлину, дівчинці довелося пройти кілька кварталів. Пригадай, яких правил дорожнього руху мала дотримуватись Ірина. Визнач правильні твердження.

- Переходити дорогу можна на зелене світло або, якщо світлофора немає, пішохідним переходом: “зеброю”, підземним або надземним.
- Перед тим як переходити дорогу, треба спочатку подивитися направо, а потім — наліво.
- Коли переходиш дорогу, можна розмовляти по мобільному телефону.
- Не можна переїжджати дорогу на велосипеді, самокаті тощо. Треба встати з транспортного засобу та йти, везучи його поряд.

Додай ще правила, яких потрібно дотримуватись Ірині для збереження здоров'я та життя. Продумай усі можливі небезпеки, що можуть спіткати дівчинку на шляху до фотоательє.

2. Передсвяткові клопоти захопили родину. Коли бабуся з Артемом уже допікали святковий пиріг, а Ірина з дідусем закінчували вбирати ялинку, дідусь побачив на столі бенгальські вогні. “Це може бути небезпечно!” — серйозним голосом сказав він.

Артем увімкнув телевізор, щоб дивитися новорічну програму. Але натрапив на обговорення питання, що робити, якщо вдома почалася пожежа. А що ти знаєш про це?

Поміркуй та опиши небезпеку, що виникає під час використання бенгальських вогнів. Склади алгоритм дій у разі виникнення пожежі, вкажи також алгоритм надання допомоги іншим та собі.

3. Розглянь малюнок (див. завдання 8 на сторінці 73 підручника) і знайди 7 загроз безпеці домівки.

- Які проблеми можна усунути самостійно? Як саме? А із чим зможуть упоратися тільки фахівці?
- Зроби висновок щодо ситуації в цій оселі.

Правильна відповідь: свічка біля занавіски, зламана розетка, гірлянда на ноутбучі, пролита рідина на ввімкнутий ноутбук, несправний дріт гірлянди (ізоляційна стрічка вже відстала), перевантажені розетки подовжувача, коробка зі скляними кульками біля ніг, діти підпалюють хлопавки біля обличчя, на кухні рідина з каструлі загасила полум'я і йде газ. Професійна допомога потрібна з розеткою, дротом і ноутбуком.

Оцінювання завдань розділу 1

Номер завдання	Максимальна кількість балів	Примітка
1	4	Оцінюємо правильність обраних варіантів. Завдання розраховано на оцінювання знань правил дорожнього руху пішоходом. Проте важливо, щоб діти розуміли й інші небезпеки, як-от зустріч з небезпечними незнайомцями, та знали правила поведження з ними, правила безпеки в разі переслідування людиною чи автомобілем
2	4	Оцінюємо знання протипожежної безпеки, алгоритмів виклику пожежників, дій під час пожежі, надання допомоги та самопомоги.

Номер завдання	Максимальна кількість балів	Примітка
		Відповідь має бути чіткою та в хронологічному порядку
3	4	Оцінюємо уважність дітей, вміння аналізувати та прогнозувати розгортання небезпечних ситуацій, встановлювати причинно-наслідкові зв'язки, розуміння сфер відповідальності в питаннях безпеки

Максимальна оцінка за завдання розділу 1 — 12 балів

РОЗДІЛ 2**Група результатів 2. Здоров'я. Турбота про особисте здоров'я.
Аргументований вибір здорового способу життя**

Методичні рекомендації. Група результатів 2 спрямована на виявлення прогалин у знаннях дітей щодо власного, групового чи колективного здоров'я. Виявляє наявність знань і вмінь діяти в разі травмування або легкого захворювання.

Під час оцінювання враховуємо обізнаність дитини в питанні, глибину знань щодо проблеми, знання наслідків небезпечних ситуацій для здоров'я, вміння застосувати відповідний алгоритм дій, вміння будувати причинно-наслідкові зв'язки.

Діагностувальні завдання

Оскільки в першому семестрі відсутні теми розділу "Здоров'я" за модельною програмою, у відповідній групі результатів перевіряємо залишкові знання, вміння логічно мислити, вміння оцінити рівень небезпеки та можливі наслідки небезпечних ситуацій для здоров'я через відповіді на відкриті питання.

Завдання з відкритою відповіддю

(максимум за виконання відкритих завдань — 12 балів)

1. До школи завітали патрульні поліцейські — пан Максим і пані Аліна. Вони запитали: "Що вам потрібно для того, щоб почуватися в безпеці?". Ось що відповіли діти *(див. малюнок до завдання 3 на сторінці 46 підручника)*.

Ніщо не має шкодити
моєму здоров'ю.

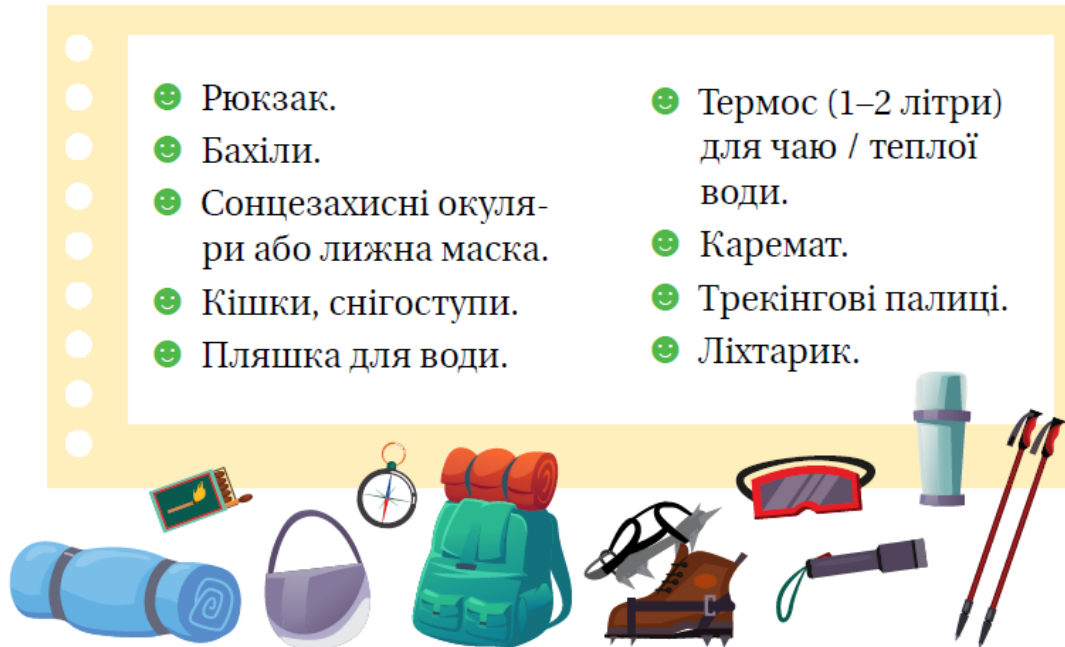
Вулиці мають бути
доглянуті й добре освітлені.

Навколо мене мають бути люди, яким я довіряю.

- Напиши, як ти розумієш, що таке здоров'я.
- Чому здоров'я потрібно берегти?

2. Родина Тарасика збирається на зимовий пікнік у гори. Доповни набір наплічника корисною їжею, яку можна взяти в похід, розраховуючи на 3 дні перебування в горах (див. малюнок до завдання 3 на сторінці 64 підручника). Зроби короткий висновок.

Орієнтовні правильні відповіді

У зимовий похід варто взяти такі продукти:

Горіхи та насіння: мигдаль, волоські горіхи, фісташки, соняшникове насіння — ці продукти багаті на білки та здорові жири.

Сухофрукти: родзинки, курага, фініки, сушені яблука та манго — це джерело вітамінів та енергії.

Цільнозернові крекери та хлібці: вівсяні, житні та пшеничні крекери забезпечать енергією та клітковиною.

Консервовані продукти: риба (тунець, сардини) та бобові (нут, квасоля) є хорошим джерелом білка.

Сир твердий: добре зберігається навіть при кімнатній температурі та є джерелом кальцію та білка.

Сушене м'ясо або джеркі: відмінне джерело білка, яке довго зберігається.

Енергетичні батончики із цільного зерна, горіхів і меду забезпечать енергією.

Зернові суміші: мюслі або гранола, які можна їсти як перекус або з молоком/йогуртом.

Мед або арахісове масло: добре зберігаються й додають енергії та білка.

Чорний шоколад: чудовий перекус, який також має антиоксиданти.

Ці продукти зручно брати із собою в похід, оскільки вони довго зберігаються і забезпечують організм необхідними поживними речовинами.

3. За морозної погоди треба пам'ятати про правила, виконання яких дасть змогу захиститися від переохолодження й обмороження. Прочитай їх.

- Уникай перевтоми: коли людина втомлена, то втрачає тепло швидше.
- Для посилення кровообігу рухай руками, пальцями ніг.
- Якщо довго перебуваєш на вулиці, обов'язково знаходь можливість кожні пів години або кожну годину заходити в тепле приміщення.
- Не торкайся металу — особливо язиком. Ти ризикуєш обморозити шкіру в місці контакту, а язик ще й прилипне.
- Намагайся не носити важкого. Важка ноша може перетиснути судини, унаслідок чого можливе обмороження.
- Дбай про те, щоб мобільний телефон був зарядженим. Завжди май при собі повербанк або зарядний пристрій, адже на холоді заряду батареї вистачає ненадовго.
- Стеж за прогнозом погоди. Не виходь із дому без нагальної потреби, якщо погодні умови несприятливі.

Напиши, яку саме небезпеку для здоров'я несе переохолодження й обмороження. Яка між ними різниця? У чому полягає загроза здоров'ю в разі порушення описаних правил?

Орієнтовні правильні відповіді

Переохолодження й обмороження — це два різні стани, пов'язані з впливом низької температури на організм людини, але вони мають суттєві відмінності.

Переохолодження (гіпотермія). Причина — загальне охолодження організму через тривале перебування в холодному середовищі. Симптоми — зниження температури тіла до небезпечно низького рівня, тремтіння, слабкість, дезорієнтація, сонливість, проблеми з мовленням і рухами, втрата свідомості. Лікування — переохоложену людину слід перенести в тепле місце, зняти мокрий одяг, вкрити теплими ковдрами і в разі потреби звернутися за медичною допомогою.

Обмороження (фростбайт). Причина — локальне ушкодження тканин внаслідок тривалого впливу низької температури, зазвичай у поєднанні з вітром і вологою. Симптоми — знебарвлення й оніміння шкіри на уражених ділянках (пальці рук і ніг, вуха, ніс), утворення пухирів, твердість і холодність шкіри, біль після зігрівання. Лікування — обморожену ділянку слід поступово зігрівати в теплій (але не гарячій) воді, зняти мокрий одяг, не розтирати уражену шкіру. Слід звернутися до лікаря для оцінювання ступеня ушкоджень і належного лікування.

Важливо розрізняти ці стани і знати, як правильно надати першу допомогу, оскільки обидва можуть мати серйозні наслідки для здоров'я.

4. Розглянь малюнок (див. малюнок до завдання 7 на сторінці 60 підручника).

- Визнач ситуації, де є загроза здоров'ю та життю людини.
- Вкажи, у чому полягає небезпека.
- Заповни табличку, подану нижче.

Номер ситуації	Безпечна чи небезпечна ситуація	Можливі наслідки для здоров'я людини
1		
2		
3		
4		
5		

Номер ситуації	Безпечна чи небезпечна ситуація	Можливі наслідки для здоров'я людини
6		
7		
8		
9		

Правильні відповіді. Небезпечні ситуації: 1, 4, 6 — можливі опіки, а також у крайньому разі — виникнення пожежі, як наслідок — отруєння чадним газом; 7, 8, 9 — ураження електричним струмом.

Оцінювання завдань розділу 2

Номер завдання	Максимальна кількість балів	Примітка
1	1	Дитина має сформулювати, що таке здоров'я та чітко визначити його складові. Оцінюємо також рівень сформованості цінності збереження здоров'я
2	3	Дитина має пригадати інформацію, отриману в молодшій школі щодо здорового харчування. Оцінюємо знання дітей асортименту продуктів здорового харчування з тривалим терміном придатності, які зберігаються при кімнатній температурі
3	4	Оцінюємо знання дитини щодо особливостей станів людини — охолодження й обмороження: наскільки чітко вона ідентифікує ці стани, рівень обізнаності щодо їх небезпечності, можливі наслідки для здоров'я
4	4	Оцінюємо уважність дітей, здатність аналізувати ситуацію, прогнозувати наслідки її розгортання та небезпечності

Максимальна оцінка за завдання розділу 2 — 12 балів

РОЗДІЛ 3

Група результатів 3. Добробут. Підприємливість та етична поведінка для поліпшення добробуту

Методичні рекомендації. Група результатів 3 спрямована на виявлення рівня знань щодо забезпечення добробуту. Потрібно виявити рівень розуміння змісту понять “особистий добробут” і “суспільний добробут”, визначення складників добробуту.

Група результатів визначає рівень засвоєння знань щодо планування свого дня або певних подій, використання алгоритму досягнення мети, а також рівень умінь учитись, засвоювати інформацію, раціонально використовувати час.

Під час оцінювання враховуємо, як дитина розуміє життєві цінності та що і як саме впливає на її добробут, а також, наскільки глибоко дитина розуміє, як її дії можуть вплинути на власний добробут і добробут людей, що поряд (рідних, знайомих та ін.). Потрібно визначити, наскільки учні розуміють важливість взаємодопомоги. Оцінюємо знання та застосування алгоритмів аналізу та самоаналізу досягнень, вміння ставити мету та досягати поставлених цілей і завдань. Також важливо оцінити вміння дітей аналізувати та встановлювати причинно-наслідковий зв'язок, висловлювати думки, спілкуватися державною мовою.

Діагностувальні завдання**Завдання з відкритою відповіддю**

(максимум за виконання відкритих завдань — 12 балів)

1. Батько попросив дітей пригадати, які цілі вони визначили для себе цього року, та спробувати відповісти на запитання:

- Яких цілей уже вдалося досягти?
- Які сильні сторони допомогли в цьому?
- Що заважало?

Пригадай і ти свою мету, яку сформулював/сформулювала цього року, та дай відповіді на ці запитання. Внеси відповідь у таблицю, зроби висновок щодо досягнення своєї мети

Мета	Досягнута чи ні	Що допомагало	Що заважало

Висновок _____

2. Мама зауважила, що саме час формулювати цілі на наступний рік. Визнач за допомогою методу “SMART” мету, яку вважаєш найважливішою для себе в наступному році (див. схему у завданні 2 на сторінці 70 підручника).

	Конкретна (чого я хочу досягти?)
	Вимірна (як оцінити результат?)
	Досяжна (чи можливо її досягти?)
	Актуальна (чому зараз?)
	Обмежена часом (скільки часу знадобиться?)

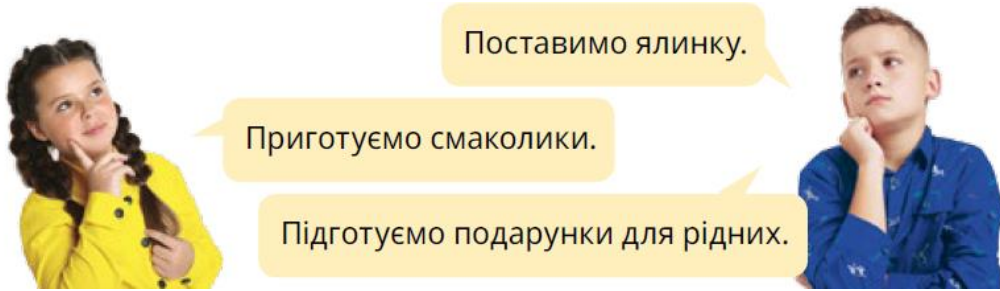
- Врахуй своє планування та досягнення цього року та заплануй мету на новий рік, використовуючи метод “SMART”.

3. Ірина поділилася з однокласниками й однокласницями тим, що дуже чекає Нового року та трохи хвилюється. Адже їхня сімейна традиція — за святковим столом ділитися своїми досягненнями за рік. Дівчинка навіть розпочала складати свій список (див. схему у завданні 3 на сторінці 71 підручника).

Мої досягнення	
- Самостійно ходжу до школи.	- Звикла вимикати
- Навчилася плавати.	з розетки прилади, які
- Знаю свої сильні сторони.	не використовую.

- На які складники особистого добробуту позитивно вплинуть досягнення Ірини? Дай стислу відповідь.

4. Ірина разом зі своїм братом Артемом уже почали розмірковувати над тим, що вони можуть зробити для підтримання добробуту своєї оселі й родини у святкові дні, та планувати час на підготування до Нового року (див. схему в завданні 5 на сторінці 71 підручника). Обери 10 найважливіших новорічних справ і сплануй їх виконання. Прорахуй час виконання та запиши відповідно до часу в таблицю, поміркуй, хто із членів родини може допомогти.

№ з/п	Дія	Термін виконання	Залучення інших членів родини
1			
2			
3			
4			
5			
6			
7			
8			
9			
10			

5. Роздивися схему в завданні 9 на сторінці 73 підручника. Напиши невеличке есе, де зазнач, що ти робиш для добробуту своєї оселі та рідних напередодні свят.

Оцінювання завдань розділу 3

Номер завдання	Максимальна кількість балів	Примітка
1	2	Оцінюємо, як саме дитина бачить причинно-наслідковий зв'язок. У висновку оцінюємо чіткість та обґрунтованість думок, рівень розуміння власного внеску в досягнення поставлених цілей та завдань

Номер завдання	Максимальна кількість балів	Примітка
2	2	Оцінюємо обізнаність дитини та розуміння методу "SMART", вміння планувати, чіткість і реальність планування. Також оцінюється вміння чітко та стисло формулювати відповіді на запитання методу
3	2	Оцінюємо розуміння змісту поняття "добробут", знання та вміння розрізняти складники особистого добробуту, вміння аналізувати та надавати оцінку діям інших людей
4	3	Оцінюємо знання традицій, вміння планувати, розподіляти завдання за хронологією. Потрібно також оцінити вміння планувати командну роботу
5	3	Оцінюємо обізнаність дитини в змісті матеріалу розділу "Добробут", вміння піклуватися про власний добробут і добробут близьких, вміння аналізувати, вміння викладати письмово думки державною мовою

Максимальна оцінка за завдання розділу 3 — 12 балів